

Ekev – Le ‘talon’ et la ‘tête’ des Mitsvot

Source : Likouté Si'hot volume 19, première Si'ha sur Ekev

L'importance des Mitsvot que l'homme à tendance à « piétiner »

1

עקב ז, יב: והיה עקב תשמעו את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אתם, ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך.

Rachi sur « Ekev » :
Il s'agit du respect des Mitsvot que l'homme aurait « piétinées ».

רש"י: והיה עקב תשמעו. אם המצוות קלות שאדם דש בעקביו תשמעו. ושמר ה' וגו'. ישמר לך הבטחתו.

Ekev 7, 12 : Et ce sera, parce que (« ekev ») vous écoutez ces lois, vous les respectez et les accomplissez, l'Éternel, votre D.ieu, sera fidèle aussi au pacte de bienveillance qu'Il a juré à vos pères.

Rachi : Ce sera, parce que (ekev) vous écoutez. Si, les Mitsvot faciles, celles que l'homme piétine avec ses « talons » (ekev), vous écouterez. [Alors], D.ieu sera fidèle etc. : Il te gardera Sa promesse [de bénédiction].

Analyse : Une « Mitsva piétinée » serait-elle un ordre divin non respecté ?

2

מדרש תנחומא עקב א: "והיה עקב" - זהו שאמר הכתוב "למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני" (תהלים מט, ו): יתברך שמו של הקדוש ברוך הוא שנתן תורה לישראל שיש בה תרי"ג מצוות ויש בהן קלות וחמורות, ומפני שיש בהן מצוות קלות שאין בני אדם משגיחין בהן אלא שמשליכין אותן תחת עקביהן כלומר שהן קלות, לפיכך היה דוד מתירא מיום הדין ואומר: רבוננו של עולם איני מתירא מן מצוות החמורות שבתורה שהן חמורות, ממה אני מתירא? מן מצוות הקלות! שמא עברתי על אחת מהן אם עשיתי אם לא עשיתי מפני שהיתה קלה ואתה אמת "הוי זהיר במצוה קלה כבמצוה חמורה", לכך אמר "למה אירא בימי רע" וגו'.

"והיה עקב תשמעו" - זהו שאמר הכתוב "הנחמדים מזהב ומפז רב וגו'", וכתוב "גם עבדך נזהר בהם בשמרם עקב רב" (תהלים יט, יב) .. לפיכך כתיב "מה רב טובך אשר צפנת וגו'" (תהלים לא, כ), זו היא שכרן של מצוות קלות.

Midrach Tan'houma Ekev 1 : « Et ce sera, parce que ("ekev") » - cela correspond à ce que le Roi David affirma : « Pourquoi aurais-je peur, pendant les mauvais jours ? Parce que les fautes que j'ai foulées au talon ("ekev") m'entourent » (Psaumes 49, 6). En effet, D.ieu, béni soit-Il, nous a donné une Torah comportant 613 Mitsvot, certaines sont « graves » et d'autres sont « légères » et faciles. Les gens ne font pas attention à certaines des Mitsvot légères et les jettent sous leurs talons, du fait de leur légèreté.

C'est pourquoi, le Roi David craignait le jour du jugement, en affirmant : « Maître du monde ! Je n'ai pas peur des Mitsvot graves, car elles sont justement graves [et donc respectées] ; j'ai plutôt peur des Mitsvot légères ! Peut-être aurais-je transgressé l'une d'entre-elles du fait de sa légèreté, alors que Tu as dit qu'il fallait "être scrupuleux pour une Mitsva légère comme pour une Mitsva grave" ; j'ai donc "peur des mauvais jours etc." ».

« Et ce sera, parce que ("ekev") vous écouterez » - ainsi que le verset l'affirme : « [les Mitsvot valent] plus chères que l'or et qu'un grand trésor », et de ce fait : « Ton serviteur qui les respecte avec soin, [en recevra] un haut prix » (Psaumes 19, 12). Ainsi, le verset parlant du « grand Bien que D.ieu a caché » (Psaumes 31, 20) fait bien référence au salaire pour les Mitsvot légères.

Le Midrach :
La crainte du Roi David sur les Mitsvot légères que l'homme « jette sous ses talons ».

Explication : Il s'agit des Mitsvot respectées, mais « jetées sous les talons »...

3

לקוטי שיחות: אין מדבר במדרש על מי שסובר שאין צריך להזהר, חס ושלום, בקיום המצוות הקלות, ובדאי לא במי שמבזה את המצוות ו"דורך" עליהן. מדבר כאן על מי שמסכים שצריך להשתדל בקיום המצוות הקלות, אבל הוא "משליך אותן תחת העקב" - הוא דוחה את קיומן למועד מאחר יותר ויותר - עד לאחר ה"עקב". הוא טוען, שתחלה עליו לדאג לכך שה"ראש" - כלומר, העניינים החמורים ביותר - יהיה פראוי.

Likouté Si'hot : Le Midrach ne fait pas allusion ici à un homme pensant qu'il est inutile de respecter les Mitsvot légères, ce qu'à D.ieu ne plaise, encore moins à celui qui les déconsidère et qui « marche » sur elles. Il se réfère, bien au contraire, à celui qui accepte l'idée de s'efforcer pour les Mitsvot légères, mais qui les « jette sous ses talons » et retarde sans cesse leur pratique, de plus en plus tard, jusqu'après le « talon ». Cet homme prétend qu'il doit d'abord s'efforcer à ce que la « tête », les sujets les graves, soient accomplis comme il convient.

Le Midrach fait référence à celui qui ne s'empresse pas pour les Mitsvot légères.

Développement : La priorisation des Mitsvot a-t-elle sa place dans la Torah ?

4

לקוטי שיחות: לפי השכל, וגם לפי שכל דקדשה, יש מקום לטענה כזאת. אבל האמת היא, ועקר חשוב הוא, שעבודת ה' צריכה להתחיל באמונה ובקבלת עול, ולא בחשובים על-פי השכל. מצד האמונה וקבלת העול האדם נזהר (ולא רק - מקים) במצוה קלה כבחמורה, וגם בהזירות במצוה קלה קימת אצלו במלא העצמה.

Likouté Si'hot : Intellectuellement, y compris selon la logique de la sainteté, un tel argument a sa place. Mais en réalité, il est un grand principe selon lequel le service de D.ieu commence par la foi et la soumission, et non par un raisonnement basé sur la logique. Or, la foi et la soumission conduisent l'homme à respecter et à garder scrupuleusement les Mitsvot légères, avec le même scrupule que pour les Mitsvot sévères.

Le service divin doit commencer par la foi et la soumission absolue à D.ieu.

<p>L'objectif commun de toutes les Mitsvot : s'attacher avec l'Essence divine</p>	<p>5</p>
<p>לקוטי שיחות: אין מקום לחשב על סדר של ראש ועקב ולשקול אם זהו דבר שנתגלה על ידי אנשי כנסת הגדולה או על ידי תלמיד ותיק, אחרון שבאחרונים, כי יודעים שבקיום ענין זה מתחברים עם עצמותו ומהותו של הקב"ה.</p> <p>Likuté Si'hot : Il n'y a pas lieu de rechercher l'ordre établi de la « tête » et du « talon », de se demander si une pratique a été révélée par les membres de la Grande Assemblée ou bien par un érudit des dernières générations. Il faut uniquement savoir qu'en accomplissant cette chose, on s'attache à l'Essence de D.ieu, béni soit-Il.</p>	<p>Ne pas faire des calculs sur la nature d'une Mitsva.</p>
<p>La soumission absolue : pour ne pas tomber dans le piège du mauvais penchant !</p>	<p>6</p>
<p>גמרא שבת פת, א: עמא פזינא דקדמיתו פמיכו לאדניכו (קדם ששמעתם אותה היאך היא קשה, ואם תוכלו לעמוד בה - קבלתם עליכם לקימה - רש"י).</p> <p>Guemara Chabbat 88a : Peuple impétueux, vous avez fait avancer vos oreilles par votre bouche, (avant d'entendre si [la Torah] était dure, et si vous pourrez respecter votre engagement, vous avez pris sur vous de la mettre en pratique - <i>Rachi</i>).</p> <p>ישעיה מב, יט: מי עור כי אם עבדי (אתם תאמרו על נביא ה' שהוא עבדי שהוא עור - רד"ק).</p> <p>Isaïe 42, 19 : Qui est aveugle, sinon Mon serviteur ? (C'est ce que vous affirmez sur le prophète de D.ieu ! – <i>Radak</i>).</p>	<p>« Impétueux » et « aveugle » : Les titres donnés au peuple juif !</p>
<p>L'importance de commencer le service divin avec la soumission</p>	<p>7</p>
<p>לקוטי שיחות: צריך דוקא להתחיל באמונה וקבלת עול ולא בשכל. גם את הענינים המובנים לפי השכל צריך לקיים מתוך קבלת עול. וכך גם בענין החנוכה: צריך לספר לילדים עניני מופתים שמעל לשכל, וזה נוטע בהם אמונה. והטענות שזה לא לפי הסדר להתחיל בענינים המבהילים את ההגיון, נובעות מן היצר הרע, מלך זקן וכסיל.</p> <p>Likuté Si'hot : Il faut justement <u>commencer</u> par la foi et par la soumission, et pas par la logique. Et même les choses logiques doivent être réalisées avec soumission. Il en est ainsi dans le domaine de l'éducation : Il faut raconter aux enfants des miracles qui transcendent l'intellect ; cela implante en eux la foi en D.ieu. Et, l'argument selon lequel l'ordre établi n'est pas de commencer ainsi, émane du mauvais penchant, du « roi vieux et fou ».</p>	<p>Le service divin et l'éducation doivent commencer avec la soumission à D.ieu.</p>
<p>Cela explique la peur du Roi David des Mitsvot « jetées sous les talons »</p>	<p>8</p>
<p>לקוטי שיחות: דוד המלך חשש שמא אין הוא מקיים מצוות קלות באותה מדת זהירות כמצוות חמורות. אמנם, הוא מקיים את כל המצוות, ובהירות, אך אולי לחשוב, שזהו מצוה השיכת ל"ראש" וזו - ל"עקב", יש השפעה על מדת הזהירות וההדור ואין הוא רץ נהיר במצוה קלה באותה מדה כבחמורה.</p> <p>Likuté Si'hot : Le Roi David craignait de ne pas accomplir les Mitsvot légères avec le <u>même scrupule</u> que les Mitsvot sévères. Certes, il respectait scrupuleusement toutes les Mitsvot, mais peut-être le fait de penser que telle Mitsva est liée à la « tête » et telle autre au « talon », aurait eu un impact sur l'attention et la perfection de la Mitsva, au point de ne pas être <u>empressé et attentionné</u> pour une Mitsva légère autant que pour une Mitsva grave.</p>	<p>La crainte du Roi David était de faiblir dans l'attention des Mitsvot légères.</p>
<p>Enseignement : Comment ne pas avoir peur « dans les mauvais jours » ?</p>	<p>9</p>
<p>מדרש תנחומא תולדות ה: אדריאנוס אמר לרבי יהושע: גדולה הכבשה העומדת בין שבעים זאבים, אמר ליה: גדול הוא הרועה שמצילה ושומרה ושוכרן לפניה.</p> <p>Midrach Tan'houma Toldot 5 : Adrien dit à Rabbi Yehochoua : « Grande est la brebis qui tient parmi soixante-dix loups ». Il lui répondit : « Grand est le Berger Qui la sauve, la protège et brise [les loups] devant elle ».</p> <p>ע"פ ספר המאמרים תש"ט עמ' 22: אפלו עניני פרנסה [של יהודי] הם ענין של "מן" שמעל לטבע, כי מצד צוק העתים, ובמיוחד בזמן הגלות, באה הפרנסה באופן שמעל לדרכי הטבע.</p> <p>Sefer Hamaamarim 5709, page 22 : Même la subsistance matérielle d'un Juif est une « manne » qui transcende et dépasse les voies de la nature, en particulier pendant la période de l'exil.</p> <p>לקוטי שיחות: כאשר יהודי מחשב חשבונות של "ראש" ושל "עקב" נוהגים כלפיו גם מלמעלה כד, ר"ל, באופן של מדידה והגבלה, ונגרם "בימי רע", ר"ל. ואלו כאשר אין מחשבים חשובים אלו, וחשובה לו רק ההתקשרות עם עצמותו ומהותו של הקב"ה, והעצמה של מסירות הנפש, וקבלת העול של עבד וכן כלפי הקב"ה קיימים אצלו הן בקיום מצוה שהיא "ראש" והן - "עקב", אז נוהגים כלפיו כד גם מלמעלה, ואז אין הוא צריך לחשש משום דבר, שהרי הוא מאחד עם עצמותו ומהותו אין סוף ברוך הוא, הדואג לבני חיי ומזונא רויחא לכל אחד ולכל אחת.</p> <p>Likuté Si'hot : Lorsqu'un Juif fait des calculs de « tête » et de « talon », le Ciel adopte la même attitude envers lui, en imposant des mesures et des limites causant de « mauvais jours », que D.ieu nous en préserve. En revanche, s'il écarte ces raisonnements et se préoccupe uniquement d'être attaché à l'Essence divine, afin que la puissance de son abnégation et de sa soumission s'exprime pour les Mitsvot liées à la « tête » comme pour celles liées au « talon », alors le Ciel adoptera la même attitude envers lui, et dès lors, il n'aura rien à craindre car il est attaché à l'Essence divine, Qui accorde enfants, santé et prospérité matérielle, dans la largesse, à chacun et à chacune !</p>	<p>Enseignement : La survie du peuple juif ne suit aucun ordre logique. En ne faisant pas de « calculs » avec D.ieu, on obtient une bénédiction au-delà de toute logique !</p>